

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de çölyak hastalarının sayısı gittikçe artmaktadır. Çölyak hastalarının sorunlarının tespit edilmesi, bu sorunlara etkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi, ilgili kurumların iş birliği yapmalarını sağlayacak politikaların oluşturulması ve çölyak hastalığıyla ilgili farkındalık yaratılmasının sağlanması amacıyla Anayasa’nın 98. İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

G. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Çölyak hastalığı, glüten adı verilen proteine karşı bağışıklık sisteminin anormal tepkisi sonucu ortaya çıkan, ince bağırsakta emilim bozukluğuna yol açan kronik bir otoimmün hastalıktır. Buğday, arpa ve çavdar gibi tahıllarda bulunan glütenin besin emiliminden sorumlu olan villus yapılarına zarar vermesi çeşitli sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Çölyak hastalığı yaygın olarak karın ağrısı, şişkinlik, gaz, ishal veya kabızlık, kilo kaybı ve iştahsızlık, kronik yorgunluk ve halsizlik, demir eksikliği anemisi, kemik veya eklem ağrısı, deri döküntüleri ve ağız yaraları, duygu durum değişiklikleri, sinirlilik ve depresyon gibi belirtiler göstermektedir. Çocuklarda büyüme geriliğine ve davranış değişikliklerine neden olmaktadır. Hastaların, ömür boyu glüten içeren gıdaları tüketmemesi gerekmektedir.

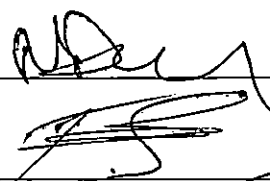
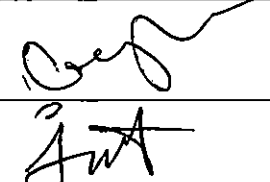
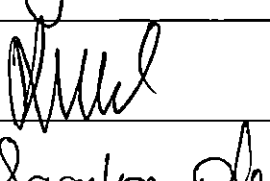
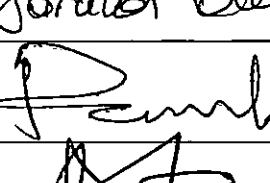
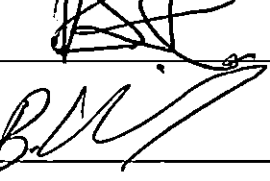
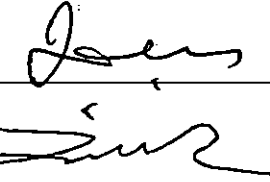
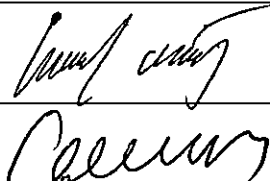
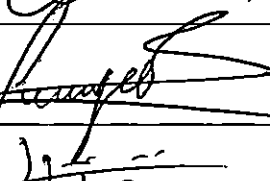
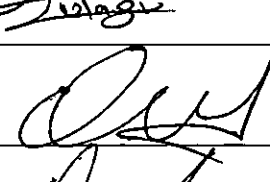
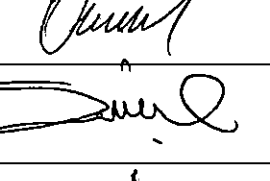
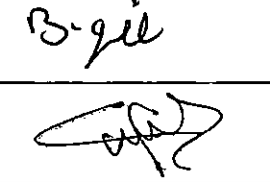
Türkiye’de çölyak hastalığı görülme sıklığı yüzde 1 ila binde 3 arasında değişmektedir. Sağlık Bakanlığı’nın 2022 yılı verilerinde tanı konan çölyak hastası sayısı 154.027, 2023 Kasım ayı sonu itibari ile 166.614 olarak belirtilmiştir. Tanısı konmamış yaklaşık 750 bin civarında çölyak hastası olduğu tahmin edilmektedir. Belirtilerin diğer hastalıklarla benzerlik göstermesi ve farkındalık eksikliği tanı konulmasını geciktirmektedir. Özellikle 0-6 yaş grubu çocuklarda çölyak ihtimali sıklıkla göz ardı edilmektedir. Çocuklarda tarama testlerinin yapılmaması, illere göre yeteri sayıda gastroenteroloji uzmanlarının bulunmaması da hastalığın teşhisinde gecikme yaşatmaktadır. Çölyak hastalarının takibi, kontrolü ve rapor yenileme için başka illere gitmek zorunda kalması maddi yük getirdiğinden takip ve kontrollerde aksamalar yaşanmaktadır. Bu nedenlerle gastroenteroloji uzmanlarının sayılarının yeterli olması gerekmektedir.

Teşhis aşamasında sorunlar yaşayan çölyak hastaları tedavi sürecinde glütensiz diyet konusunda çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Erken tanı ve uygun diyetle çölyak hastalığı kontrol altına alınabilmekte ve hastaların yaşam kalitesi artabilmektedir. Çölyak hastalarının yaşam kalitesini artırmak için glütensiz ürünlere erişim, toplumsal farkındalık ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir. 14.12.2023 tarihinde glütensiz ürünlerin bulundurulmasına ilişkin çıkarılan yönetmelik uyarınca şube sayısı 200'den fazla olan zincir mağazalara, 250 metrekareden fazla satış alanına sahip şubelerinde tıbbi beslenme tedavisi gerektiren hastalıklara yönelik gıda ürünü satış yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak, Türkiye'de her geçen gün artan gıda fiyatları ve döviz kurlarındaki artış glütensiz ürünlere ulaşımı zorlaştırmaktadır. Glütensiz ürünlerin fiyatlarının yüksek olması, her ilde kolayca bulunamaması ve karabuğday gibi alternatif ürünlerin kısıtlı olması nedeniyle hastaların diyetlerini sürdürmeleri zorlaşmaktadır. Glütensiz gıdalar ve bunların glüten içeren ikameleri arasında oldukça fazla fiyat farkı bulunmaktadır. Glütensiz beslenme imkanlarının yerli üretimle çeşitlendirilmesi ve kolay ulaşılabilir olmasının sağlanması, ürün çeşitliliğinin artırılmasının teşvik edilmesi gerekmektedir. Glütensiz ürün miktar ve çeşitliliğinin az olması yanı sıra dağıtım ağı da yetersizdir. Glüten yalnızca tahıl ve tahıl içeren ürünlerde değil bazı ilaçlar ve vitamin takviyelerinde de bulunmaktadır. Gıdalar arasında çapraz olarak bulaşabilmektedir.

Okullarda, hastanelerde, yurt gibi toplu yaşam alanlarında ve iş yerlerinde yemekhanelerde ve kantinlerde glütensiz ürünlerin bulunmaması, glütensiz menü çıkmaması hastaları zor duruma düşürmekte ve sağlıklı beslenememelerine yol açmaktadır. Özellikle okullarda çocukların glütensiz yiyeceğe ulaşamamaları eğitim hayatlarında sorunlara neden olmaktadır. Ailelerin okula glütensiz yiyecek getirmesi de çoğu okul yönetimi tarafından kabul edilmemektedir. Bu olumsuzluklar çocuklar ve aileler için ciddi psikolojik etkiler yaratmaktadır. Okulda düzgün beslenemeyen çocukların halsiz ve yorgun düştüğü, yapılan her türlü kutlama, gezi vb. aktivitelere etkin katılamadıkları ifade edilmektedir. Restoran ve kafelerde glütensiz menü seçeneği bulunmamakta ya da çalışanların glüten hakkında eğitimi ve bilgisi yetersiz kalmaktadır. Ürün çeşitliliğinin az olması, yetersiz dağıtım ağı, yüksek fiyat özellikle düşük gelirli aileler için büyük zorluk yaratmakta, çölyak hastalarının yeterli ve dengeli beslenmesine engel olmaktadır. Glütensiz yemeklere ve ürünlere ulaşamayan çoğu hasta, hastalıklarını reddetme, diyetini yapmama eğilimi göstermektedir. Çölyak hastalarının mağdur olduğu bir yer de ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu çölyak hastalarının glütensiz beslenme koşullarının olmaması, tutukluların sağlık sorunlarını derinleştirmektedir. Çölyak

hastalarına yönelik çeşitli maddi destekler hastaların glütensiz beslenme ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü; uluslararası sözleşmelerde de tanımlanan sağlık hakkını en temel hak olarak belirtmiştir. Her insanın ulaşılabilir fiziksel ve ruhsal sağlık standardına sahip olma hakkı olduğu ifade edilmektedir. Anayasa'nın 56. maddesine göre devletin halkın sağlık hakkını koruma ve kişilerin kaliteli sağlık hizmetlerine erişimlerini sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Sosyal devlet olmanın gereği, çölyak hastalarının sağlık hizmetlerine, yeterli glütensiz gıdaya erişimlerinin sağlanması, hastaların dikkatli bir şekilde tıbbi takiplerinin yapılması, hastalığın ciddiyeti ve diyetle bağlı kalmanın önemi hakkında bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, Türkiye'de çölyak hastalarının sorunlarının tespit edilmesi, bu sorunlara etkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi, ilgili kurumların iş birliği yapmalarını sağlayacak politikaların oluşturulması ve çölyak hastalığıyla ilgili farkındalık yaratılmasının sağlanması için bir Meclis araştırması açılmalıdır.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE AŞLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	